

Затрати праці

Для визначення вимог до робочого часу та витрат слід розрізняти продуктивну роботу на місцях та загальну (адміністративну) діяльність. Робочий час, необхідний для виробництва, може бути чітко розподілений на конкретні культури та змінюватися пропорційно масштабу виробництва, тоді як адміністративні витрати (у певних межах) вважаються постійними та накладними витратами.

Потреби робочого часу для виробничої діяльності

Визначення потреб у робочому часі для виробничих цілей диференційовано відповідно до робочих процедур та періодів робочого часу. Таким чином, це може бути легко визначено на рівні експлуатації в рамках запропонованої структури виробництва, коли є найбільший попит на робочу силу та коли є попит на додаткову найману робочу силу. Вимога робочого часу включає в себе не тільки час виконання робіт, а й час підготовки, поїздки, а також простої і втрати.

Значення величин для окремих технологічних операцій базуються на нормативних даних довідника КТВЛ, при величині поля 2 га та середній віддаленості поля від господарства 2 км. У прикладі розрахунку кількість необхідного робочого часу для виробничих цілей при інтенсифікації виробництва збільшуються.

Загальні потреби робочого часу

Загальні потреби робочого часу включають охоплюють різні види діяльності, починаючи від рослинництва (догляд за посівами, збір інформації, придбання засобів виробництва та реалізація продукції) і закінчуючи загальногосподарською діяльністю (управління бізнесом, обслуговування ферми, ведення обліку, тощо).

КТВЛ надає такі стандартні загальні показники, необхідні для управління бізнесом та виконання загальної роботи на фермах:

Час, необхідний для управління бізнесом та виконання загальних робіт (люд-год/ га сільськогосподарських угідь за 1 годину)

	Розмір господарства, га сільськогосподарських угідь						
	30	40	50	60	70	80	90
Рослинницькі ферми	14,0	13,0	12,0	11,5	11,0	10,6	10,2
Кормовиробництво	19,0	17,0	16,0	15,0	14,2	13,5	12,9
Змішані ферми	22,0	19,0	17,0	15,5	14,0	12,8	12,0

Вимога трудового часу для управління бізнесом та управління виробничими процесами* на фермах, які наймають робітників та бізнес партнерів (год на 1 га сільськогосподарських угідь та рік)

	Розмір господарства, га сільськогосподарських угідь			
	< 500	500- 1.000	1.000 -2.000	2.000 -5.000
без тваринництва	5,5	4,2	4,2	4,2
до 1 ум.гол./га	11,0	10,0	8,5	6,0
більше 1 ум. гол./га	12,0	11,0	10,0	-

* для загальних сільськогосподарських робіт та транспорту інші 2-3 год / га

У прикладі розрахунку вимоги до робочого часу для загальних робіт свідомо вважають нижчими, ніж це наведено в таблицях. Зведене значення (3 люд-год) являє собою лише (розрахункові) вимоги до часу, які можна безпосередньо віднести на виробництво продукції рослинництва. Вимоги до робочого часу для загальних робіт однакові в обох випадках.

Витрати на оплату праці

Витрати на оплату праці здійснюються або у вигляді заробітної плати (включаючи додаткові витрати), або у формі відповідних альтернативних

витрат. Невказані обидва види витрат можуть бути віднесені до однієї і тієї ж вартісної позиції під назвою "умовні витрати на працю"

До умовних витрат праці належать:

- витрати на використання неоплаченої сімейної праці (альтернативні витрати) = умовні витрати праці
- витрати на використання найманих працівників = заробітна плата

Коли виплачується зарплата найманих працівників, їх слід включати до розрахунку як реальні витрати роботодавця за кожну годину роботи: валова заробітна плата, включаючи додаткові витрати, враховуючи відпустку, хвороби тощо.

Розрахунок альтернативних витрат на оплату праці ґрунтується на можливій віддачі від роботи на фермі або поза нею, заробітна плата (як виняток) вже включена до підрахунку валової маржі, її слід враховувати (як, наприклад, у розрахунку умовних витрат на капітал), що при розрахунку ефективності заходів, що містять повернення загальної робочої сили (наприклад, додана вартість), заробітна плата повинна бути додана до валової маржі (порівняйте 5 1).

У прикладі розрахунку передбачаються наступні витрати, диференційовані між сімейною та найманою роботою:

Сімейна праця – 10 Євро/год

Наймана праця – 12 Євро/год